

Układy dynamiczne

seminarium
dla studentów IV–V roku matematyki

Krzysztof Barański i Anna Zdunik

rok akademicki 2016/17

Układy dynamiczne

Układy dynamiczne

Pierwsze pytanie

Co to są układy dynamiczne?

Pierwsze pytanie

Co to są układy dynamiczne?

Definicja

Układ dynamiczny (dyskretny) to przestrzeń (zbiór) X i przekształcenie (funkcja)

$$f : X \rightarrow X.$$

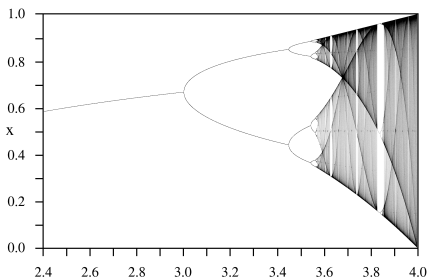
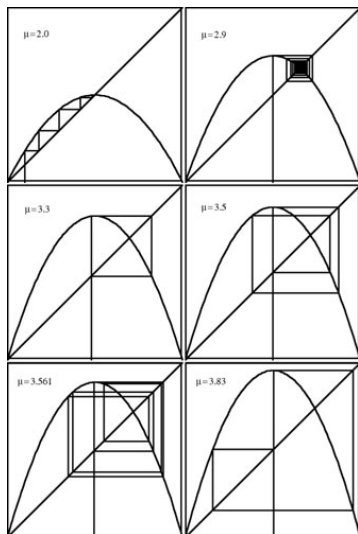
Bada się **iteracje** (wielokrotne złożenia) przekształcenia f

$$f^n(x) = \underbrace{f \circ \dots \circ f}_{n \text{ razy}}(x) \quad \text{dla punktów } x \in X.$$

Interesują nas graniczne własności **trajektorii**, tzn. ciągów $x, f(x), f^2(x), \dots, f^n(x), \dots$, gdy $n \rightarrow \infty$ i własności **zbiorów niezmienniczych** pod działaniem iteracji f .

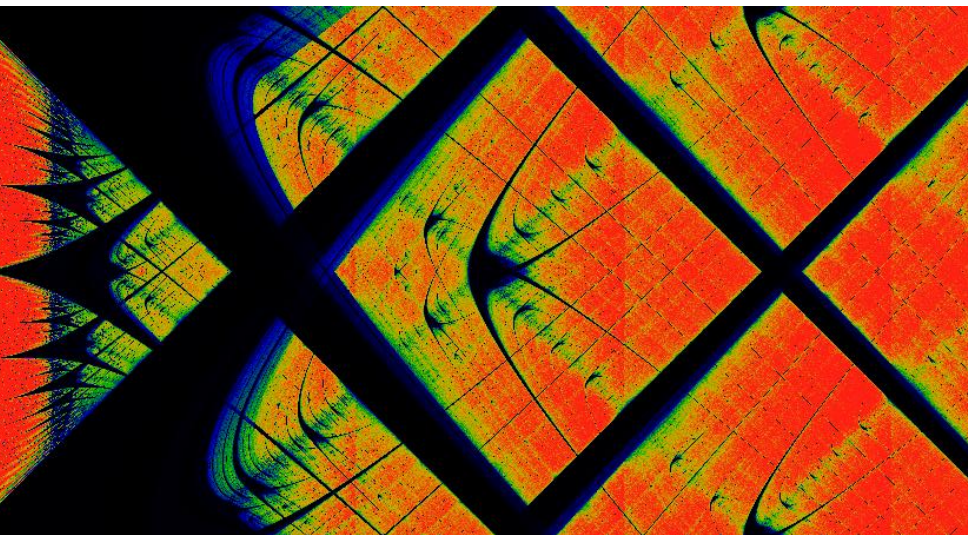
Przekształcenia odcinka

Przekształcenia odcinka

Bifurkacje podwojenia okresu

Przekształcenia okręgu

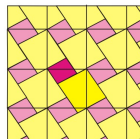
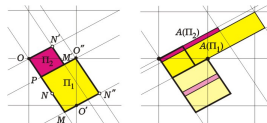

Języki Arnoldda

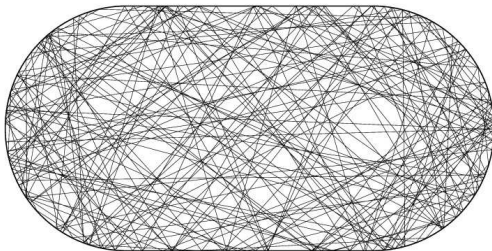
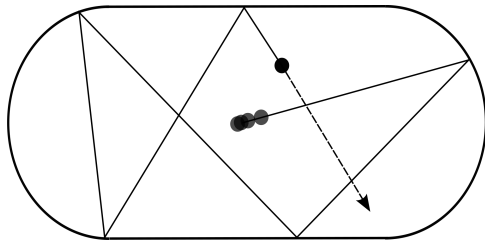

Przekształcenia torusa

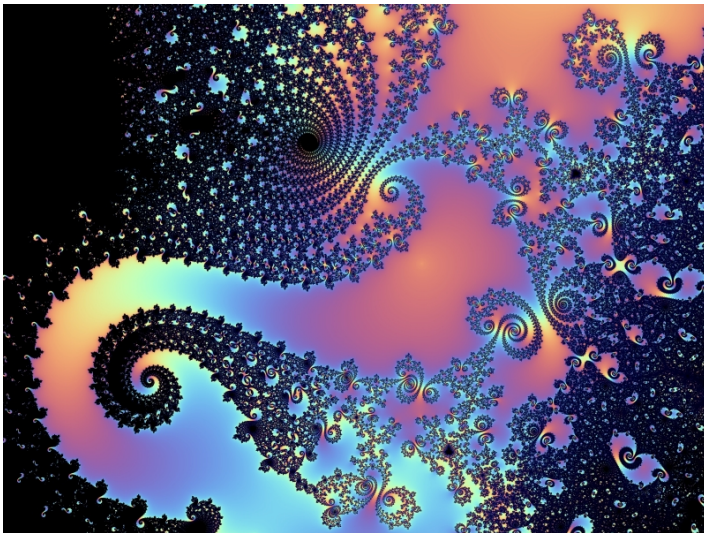
Przekształcenia torusa

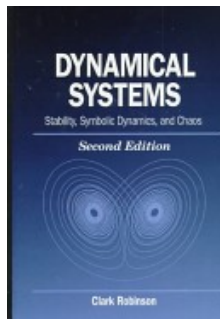
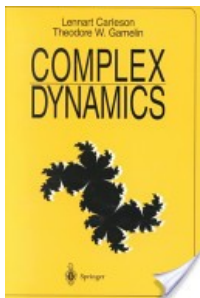
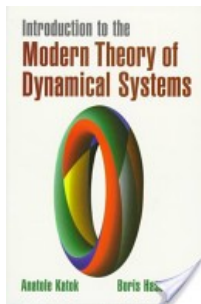
Przekształcenia funkcji zespolonych

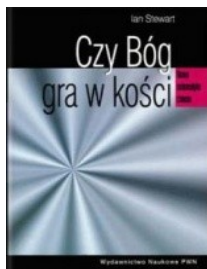

Fragment fraktalnego zbioru Julii

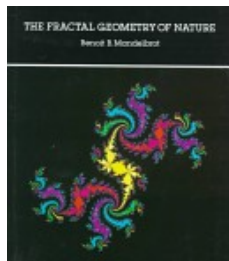
Układy dynamiczne to szybko rozwijająca się dziedzina matematyki

Układy dynamiczne, oprócz własnych wypracowanych teorii, używają metod analizy, topologii, rachunku prawdopodobieństwa...

Ian Stewart
Czy Bóg gra w kości?
Nowa matematyka chaosu

Benoit Mandelbrot
The fractal geometry of Nature

- L. Boltzmann (1844–1906): fizyka statystyczna
- H. Poincaré (1854–1912): mechanika nieba
- G. Birkhoff (1884–1944): twierdzenia ergodyczne
- A. Kołmogorow (1903–1987): entropia

- J. Milnor (medal Fieldsa 1962, nagroda Abela 2011)
- L. Carleson (nagroda Abela 2006)
- Y. Sinaj (nagroda Abela 2014)
- S. Smale (medal Fieldsa 1966)
- W. Thurston (medal Fieldsa 1982)
- J.-Ch. Yoccoz (medal Fieldsa 1994)
- C. McMullen (medal Fieldsa 1998)
- T. Tao (medal Fieldsa 2006)
- E. Lindenstrauss (medal Fieldsa 2010)
- S. Smirnov (medal Fieldsa 2010)
- A. Avila (medal Fieldsa 2014)

Głównym obszarem zainteresowania będzie **teoria ergodyczna układów dynamicznych**, czyli badanie stochastycznych własności tych układów przy pomocy metod pochodzących m.in. z rachunku prawdopodobieństwa i geometrycznej teorii miary.

Szczegółowa tematyka będzie dostosowana do oczekiwań uczestników.

Uczestnicy będą mogli znaleźć temat pracy magisterskiej o zróżnicowanym poziomie trudności.